

Gyn & Ongyn

WONDERLIJKE BELEVENISSEN
VAN EEN GYNAECOLOG

Erik Boss

Erik Boss

Gyn en Ongyn

Ambilicious Breda | Kalmthout

Eerste druk 2018

Copyright © Erik Boss
Omslag vormgeving Probeeld | Ton de Koning
Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio
Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious
Corrector Annelies Kaan
Wandschildering: Nienke Vonk
Illustratie dankwoord Ferry Segers
Copyright © 2018 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-92551-36-8 | NUR 303
www.ambilicious.nl

Verantwoording: Bij het schrijven is gebruik gemaakt van de persoonlijke ervaringen van de auteur en zijn collega's. Feiten en personen zijn vervormd of juist samengevoegd, zonder de authenticiteit van het verhaal aan te tasten. Bij de keuze en samenstelling is een integere zorgvuldigheid in acht genomen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gyn en Ongyn

VOORWOORD

‘Gynaecologen zijn niet heel slimme mensen! Twaalf jaar studeren op zo’n klein gaatje. En ze zeggen ook van die domme dingen. Komt u even naar de echo kijken? Sorry, ik zit net even naar de foto’s te luisteren.’ Wijze woorden van cabaretier Youp van ‘t Hek uit een van zijn theatervoorstellingen. Andere komieken graptten dat een gynaecoloog iemand is die eerst postbode wilde worden.

Het is inderdaad een beroep dat tot de verbeelding spreekt. Waarom? Het gaat over het allereerste begin van een leven. Het ‘maken’ van een kind. De geboorte van een kind.

Maar het gaat ook over de dood. Dat kan een baby zijn: minuscuul klein of al iets groter. Het einde van een leven kan plaatsvinden in de baarmoeder of daarbuiten of ergens halverwege die twee. Het kan de zwangere of kraamvrouw zelf zijn. Een moeder in de bloei van haar leven met een extreme zwangerschapsvergiftiging of een dodelijke bloeding tijdens de bevalling.

Een ander moment is het dan weer een jonge vrouw die bij haar oproep voor een uitstrijkje kort daarna al haar doodvonnis te horen krijgt door de niet te behandelen baarmoederhalskanker die wordt vastgesteld. Of het is de oma met zes kleinkinderen bij wie blijkt dat de steeds dikker wordende buik niet bij het ouder worden hoort – zoals lang gedacht – maar dat die veroorzaakt wordt door liters vocht. Vloeistof, gemaakt door de eierstoktumor die door de hele buik verspreid zit.

Het is het vak van praten over de verschillende standjes waarbij de seks géén pijn doet en welk glijmiddel daarbij kan worden gebruikt, over de feestjes die worden vermeden omdat bij iedere lach de onderbroek nat geplast wordt. Het vak van praten met de zakenvrouw die de deur niet meer uit durft omdat haar afscheiding naar rotte vis ruikt. En met de dappere vrouw die na jaren van schaamte eindelijk hulp durft te vragen voor haar forsere schaamlippen. Volgens haar ex-vriend zo groot dat hij haar jarenlang vernederend uitschold voor 'Dombo', waardoor zij al het vertrouwen in haar eigen lijf kwijt is.

Het is de veelzijdigheid die mijn beroep als gynaecoloog zo bijzonder maakt. Geen dag is hetzelfde, iedere patiënt die je pad kruist is anders. Een patiënt letterlijk van wieg tot graf mogen bijstaan in moeilijke tijden gedurende alle levensfasen vind ik uniek. Daarbij hoort dat je als gynaecoloog, maar ook als medemens, over alle onderwerpen moet kunnen en durven praten. Je gevoel niet uitschakelen maar ermee om leren gaan.

Het blij kunnen zijn voor de ouders met hun gezonde baby. En het meeleven met het vele verdriet in je spreekkamer. Zonder dat het medelijden wordt, omdat de patiënt daar ook niet bij gebaat is. Lachen om je beroepsdeformatie als je er op een dag achter komt dat je soms een heel gesprek tegen twee blote benen en alles wat daartussen zit aan het voeren bent. Je ineens weer beseft dat dit voor een patiënt een minder alledaagse situatie is.

In onze maatschap van gynaecologen hebben we tijdens het regelmatig terugkerende overleg een aardig agendapunt: Gyn en Ongyn. Hierin delen wij met elkaar allerhande leuke en ook de minder leuke gebeurtenissen. Een open communicatiecultuur waarin alles met elkaar besproken kan worden binnen veilige muren klaart de lucht enorm en scheidt een band met elkaar.

Als gynaecoloog worden je dagen, maar zeker ook de vaak

lange nachten gevuld met zaken die te vatten zijn onder:
gein en ongein.

Met een lach en soms een traan neem ik u aan de hand in mijn opmerkelijke wereld als vrouwenarts. Een verzameling waargebeurde verhalen die ontroeren, verbijstering oproepen of verbazen.

De afgelopen jaren hebben mij geleerd dat we allemaal unieke mensen zijn. Iedereen leeft op zijn of haar eigen manier. Ik probeer altijd te beoordelen en niet te veroordelen. Dat maakt niet alleen het werk als gynaecoloog veelzijdig, het maakt de wereld een heerlijke bonte verzameling van mensen in al hun diversiteit.

Verwonder u, zoals ik mij ook iedere dag weer opnieuw verwonder ...

Erik Boss

*Niemand hoeft alleen maar goed of slecht te zijn
Niemand is alleen maar zwart of wit
Iedereen is anders, anders dan je verwacht
En niemand die alleen maar haat of liefde voelt
We zijn allemaal een mens van vlees en bloed
En we kunnen niet perfect zijn,
want niemand weet hoe dat moet.*

Han van Eijk; 'Leef'

1

Hoe het begon

Vol goede moed begon hij die avond aan zijn eerste echte nachtdienst op de verloskamers. Een net iets te jonge dokter in een net iets te ruime witte doktersjas.

De linkerzak van zijn 'statusgewaad' puilde enigszins uit met hulpboekjes onder handbereik om in acute situaties zaken, die eigenlijk in het hoofd zouden moeten zitten, snel en hopelijk ongezien op te kunnen zoeken. Een veilig gevoel met net dat beetje extra zekerheid om de nacht ongeschonden door te komen. In de andere jaszak zat een half aangebroken pakje druivensuiker, om wakker te blijven.

Naast die bagage natuurlijk de onmisbare stethoscoop om de hartslag bij de pasgeborene te kunnen vaststellen en een wat verfrommeld papiertje met een lijstje telefoonnummers van onder anderen de baas, die wij op de werkvloer 'achterwacht' noemden.

Diezelfde baas had voorafgaand aan de dienst aangegeven vooral op tijd te bellen als er iets was. Dit in verband met de reistijd van ruim een half uur naar het ziekenhuis.

Het leek de kersverse arts wel een lange tijd – ruim 1800 seconden – voor als onverwacht de schouders van het kind zouden blijven steken, de moederkoek te vroeg zou loslaten of een spoedkeizersnede zich aan zou dienen. Maar kom, niet uitgaan van het slechtste scenario, sprak hij zichzelf bemoedigend toe. Tijdens de twee weken inwerkperiode op de verloskamers had hij toch al een aantal bevallingen gezien en met de ervaringen van de co-schappen liep dat getal bijna tegen de dertig, dus aan de slag!

Die nacht zou hij ontdekken dat onkunde soms juist in de heel kleine dingen zit. Na de eerste bevalling om half drie in de nacht leek het bij het hechten van het 'onderkantje', zoals

de ervaren grijze zuster het consequent noemde, regelmatig of er ergens een stukje weefsel te kort kwam of juist ergens anders weer over leek te zijn. Hij had geen flauw benul waar het vandaan gehaald moest worden of heen moest. Het was natuurlijk ook een veel te groot kinderhoofd dat zich door de veel te kleine opening een weg had gebaand.

Stoeiend met naald en vrolijk krullende draad begon de door de bevalling beschadigde onderkant gelukkig zowaar weer wat te lijken op hetgeen hij voor de bevalling had gezien. Zo nu en dan werd onmerkbaar een druppel warm zweet van het voorhoofd geveegd. De baas had gezegd 'gewoon kleur op kleur hechten'. Zijn probleem was dat hij alleen maar verschillende kleuren rood van het bloed zag en een bruingroene menging van de babypoep, maar dat kon hij toch niet bedoeld hebben?

De opmerking 'Doe maar lekker strak, doc' van de kersverse vader (type bouwvakker met veel goud en nog meer kleurige plakplaatjes), die achter hem dit kunststukje eens aandachtig stond te bekijken, negeerde hij. Hij hoopte vurig dat de moeder het niet had gehoord.

Een ander leermoment was dat de verpleegkundige – die meestal qua leeftijd zijn moeder en een beetje had kunnen zijn – op subtiele wijze een schaarbeweging maakte met haar vingers. Dit was het moment waarop je geacht werd een 'klein knipje' te zetten; voor net dat beetje extra ruimte. En terwijl vader, moeder en de kleine Shorella – leuke naam, hoe schrijf ik dat – lagen bij te komen met koffie, thee en beschuit met de traditionele tandenbrekende muisjes, begon hij vol enthousiasme en nog enigszins natrillend aan de administratieve handelingen. Dat dit het op zes verschillende plaatsen invullen van steeds dezelfde gegevens met betrekking tot de bevalling inhield, en bijna net zoveel tijd in beslag nam als de hele geboorte van Shorella, leerde hij snel.

Maar wat een kick gaf dit. Hij had een nieuw leven op de wereld gezet.

Het had gehuild en geplast over de rood-groene draak op de linkeronderarm van de vader (mogelijk wraak van dochterlief over de onnozele opmerking tijdens het hechten, dacht hij nog). Ze was roze en zou mede dankzij hem zeker een briljante advocaat, minister, stewardess of misschien ook wel dokter worden. Aan hem had het ieder geval niet gelegen. Een goed begin is het halve werk.

De schoonmaakploeg begon binnen aan zijn eerste ronde met de boenwasmachine, terwijl het buiten langzaam licht begon te worden.

Voorzichtig over de gladde vloer balancerend voelde hij iets in zich dat hij nooit eerder had gevoeld. Het erbij mogen zijn tijdens zo'n intiem moment en het zich verantwoordelijk voelen voor de situatie was aan de ene kant beangstigend geweest. Maar toen eenmaal de klus was geklaard, werd zijn gevoel steeds duidelijker. Dit smaakte naar meer. Zijn zoektocht die nacht tijdens het herstellen van 'het onderkantje' had er wel toe geleid dat zijn eigen persoonlijke zoektocht naar wat hij uiteindelijk wilde worden voor eens en altijd duidelijk was geworden: hij werd gynaecoloog!

2

Examenstress

‘Ga eerst eens lekker op vakantie, en rust maar goed uit. Je hebt last van examenstress, dat zie ik wel vaker deze tijd van het jaar. Dat verklaart je buikklachten. Enne, voor dat jeukende navelplekje heb ik een prima zalfje voor je.’

Nog geen drie weken later lag ze in een hard ziekenhuisbed. Starend naar het plafond, terwijl de bemoedigende woorden van haar zeer ervaren en licht kalende huisarts nagalmden in haar pas 18-jarige hoofd.

Hoe had hij nu kunnen vermoeden dat de zeurende buikpijn die ze rond haar examenperiode voelde een teken van haar lichaam was? Een signaal dat de eierstokkanker waarmee ze rondliep inmiddels door haar hele buik verspreid was? Had het jeukende plekje aan haar navel toch niet een extra waarschuwingsteken moeten zijn? Had hij kunnen weten dat dat een gevolg was van uitzaaiingen van dit snel om zich heen grijpend proces? Hij had het niet kunnen weten. Wie heeft er nu ooit gehoord van eierstokkanker op deze leeftijd, niemand toch? De zeldzaamheid van haar situatie was haar door de vele artsen die ze had gesproken inmiddels wel duidelijk geworden.

Daar lag ze dan in haar kleine kamer in dat grote grijze gebouw. Op de momenten dat de duisternis binnensloep, moest ze moeite doen om niet te denken dat ze figurant was in een slechte ziekenhuisserie. Het wachten was slechts op de regisseur die elk moment met een simpel ‘cut’ een einde aan deze horrorscène ging maken. Maar zodra het eerste zonlicht van de dag de hoek van de kamer voorzichtig oranjegeel kleurde, bleek het al snel geen film waarin ze was beland. Er waren geen andere acteurs, camera’s of wat dan

ook. Nee, dit was echt! Ze werd verdacht van eierstokkanker, en er was gesproken over opereren, chemotherapie ... en doodgaan? Dat laatste wist ze eigenlijk niet eens meer zeker. Bij het woord kanker werkten haar net van de examenstress herstelde hersenen als een doorweekte spons, niet in staat om nog meer informatie op te slaan.

Een jaar ging voorbij. Opnieuw lag ze in de voor haar inmiddels bekende kamer, verdoofd van de pijnstillers.